

सम्पादकीय

हैजा नियन्त्रण गर

भारतबाट काठमाडौं प्रवेश गर्ने मुख्य नाकाको सहर वीरगन्जमा देखिएको भाडापखाला सङ्क्रामक हैजा भएको पुष्टि भइसकेको छ । नेपाल सरकारका स्वास्थ्यमन्त्रीदेखि प्रदेश र स्थानीय जनस्वास्थ्यसँग सम्बन्धित अधिकारीहरू सङ्क्रमण स्थल वीरगन्जमा पुगेर हैजा नियन्त्रणका लागि सबै संयन्त्र र उपाय प्रयोग गरिने आश्वासन दिएका छन् । वीरगन्जबाट आएका समाचारअनुसार भाडापखालाका बिरामी साउनको अन्तिम सातादेखि नै अस्पतालमा आउन थालेका थिए । हैजा फैलिएको पुष्टि भने भदौको दोस्रो सातामात्र भयो । सम्भवतः भाडापखालाका बिरामीको घुइँचो नलाग्दासम्म हैजाको जाँच नै गरिएन । स्वास्थ्यकर्मीहरूको यही हेलचेक्प्राई नै सम्भवतः वीरगन्जमा हैजा फैलनुमा मूल कारण हो । त्यसो त समुदायको कमजोर स्वास्थ्य चेतना, स्वच्छ खानेपानीको अभाव, अव्यवस्थित ढल निकास तथा मूलतः बिरामी पर्दा पनि सकेसम्म उपचार गराउन नखोज्ने नेपाली बानीले पनि हैजा फैलाएको हुनुपर्छ । हैजा फैलिएको पुष्टि भइसकेपछि पनि साता दिनसम्म नियन्त्रण गर्न नसक्नुले राज्यका स्वास्थ्य सेवा र संयन्त्रको प्रभावकारितामा प्रश्न उठेको छ । धन अहिलेसम्म वीरगन्जबाहिर हैजाको सङ्क्रमण भएको समाचार आएको छैन । अरू क्षेत्रमा पनि हैजा फैलियो भने अवस्था भयावह हुनसक्छ । यसैले काठमाडौं उपत्यकालगायत तराईका बस्तीहरू हैजा फैलन नदिने सावधानी अपनाउन व्यापक प्रचारप्रसार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

विद्यालयहरू बन्द गर्ने तथा स्वच्छ खानेपानी वितरण गर्ने कार्य स्थानीय स्तरमा भएको छ । स्वच्छ खानेपानीको वितरण हैजाको सङ्क्रमण नियन्त्रण गर्न निकै सहयोगी हुनसक्छ । तर, स्वच्छ दैनिक उपयोगमा प्रयोग हुने पानी कीटाणुरहित नभएमा हैजाको सङ्क्रमण नियन्त्रित हुँदैन ।

यस्तै रोग प्रतिरोध शक्ति कमजोर भएकाहरूलाई हैजालगायत सङ्क्रामक रोगहरू छिटै र सजिलै सर्छन् । वीरगन्जलगायतका नेपालमा ठूला सहरमा ‘सहरी गरिबी’ निकै व्यापक छ । तिनले पेटभर खान त पाउन्न्न् भने रोग प्रतिरोधात्मक खुराक कसरी खाउन् ? खान पाउनेहरूकै पनि पोसिलोभन्दा स्वादिलो खानेकुरा रुचाउने बानी हुन्छ । स्वादिला सबै खानेकुराले रोग प्रतिरोध गर्ने शक्ति दिँदैनन् । त्यसैले समुदायमा सङ्क्रमण फैलिएपछि रोकन सोचेजस्तो सहज हुँदैन । यसैले सङ्क्रमणले महामारीको रूप नलिँदै रोकथामका लागि सबै उपाय अपनाउनु आवश्यक हुन्छ ।

• दुर्गा कँडेल छत्कुली

कर्जा निक्षेप अनुपातलाई सिडी रेसियो भन्ने गरिन्छ । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा रहेको निक्षेप रकमको कति प्रतिशत रकम कर्जा प्रवाह गरेका छन् भन्ने अनुपात देखाउने एउटा इन्डिकेटर हो सिडी रेसियो । सिडी रेसियो बढी हुँदा र कम हुँदा विभिन्न पक्ष प्रभावित हुने गर्छन् । वित्तीय संस्थाले कर्जा अत्यधिक रूपमा लगानी गरेको अवस्थामा ब्याज प्राप्त भई नाफा आर्जन त हुन्छ तर यसले तरलतामा समस्या आउन सक्छ । सिडी रेसियो कम हुँदा ब्याज आम्दानी कम हुन्छ । तसर्थ वित्तीय अवस्थामा सन्तुलन कायम गर्न नियामक निकाय नेपाल राष्ट्र बैङ्कले सिडी रेसियोको सीमा निर्धारण गर्छ । नियामक निकायले तोकिदिएको सीमाभन्दा बढी भएमा बढी भएको अनुपातको निश्चित प्रतिशत शुल्क लाग्ने व्यवस्था रहेबमोजिम समय समयमा कतिपय बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले यस्तो शुल्क तिरेको देखिन्छ । नियमक निकायले निर्देशन गरेका नियम पालना नगर्नु राम्रो विषय होइन किनकि यसले वित्तीय अनुशासनको अवहेलना भएको इन्नित गर्छ । निश्चित सीमाभित्र रहेर निक्षेपको प्रभावकारी परिचालन गरी संस्थागत उद्देश्य हासिल गर्न वित्तीय संस्थाको कुशलतामा निर्भर गर्छ ।

सिडी रेसियो बढाउने नाममा सर्वसाधारणबाट सङ्कलन भएको रकम जथाभाबी लगानी गर्नाले समयमा असुलउपर हुन नसक्दा निष्क्रिय कर्जाको अनुपात बढ्ने गर्छ । सुरक्षित लगानीसहितको सिडी रेसियोको सन्दर्भलाई विस्तृत रूपमा हेर्ने हो भने तरलताको पर्याप्तता तथा सङ्कचनले पनि अनुपात तलमाथि हुने गरेको छ । बजारमा तरलता सङ्कचन भएको अवस्थामा सिडीको अनुपात बढी हुने र पर्याप्त तरलताको

कर्जा निक्षेप अनुपातको प्रभाव

अवस्थामा सिडीको अनुपात कम रहने गरेको तथ्याङ्कको विश्लेषणबाट देख्न सकिन्छ । अर्थतन्त्रमा रेमिट्यान्स रकम भित्रिएको, आयात व्यापार तुलनात्मक रूपमा केही कम भएको, लगानीका सम्भावना नदेखिएको तथा भर्झहेका व्यवसाय तथा उद्यममा शिथिलता आएकाले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप बढ्न गएको अवस्था छ ।

विसं २०७८ देखि यता हरेक वर्ष उच्चदरमा रेमिट्यान्स वृद्धि भएको देखिन्छ । विसं २०८२ माघ महिनासम्म नौ खर्ब ५८ करोड रेमिट्यान्स आइसकेको छ । जुन रकम गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ७.३ प्रतिशतले बढी हो । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप रकम बढ्ने तथा सुरक्षित लगानी गर्ने क्षेत्र पहिचान हुन नसक्दा यसको प्रभाव बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा मात्र नभएर समग्र अर्थतन्त्रमा पर्ने गर्छ ।

निक्षेप तथा कर्जाको वृद्धिलाई हेर्ने हो भने विसं २०७९ मा निक्षेपको वृद्धि २५ प्रतिशत रहँदा कर्जाको वृद्धि ४० प्रतिशत रहेको देखिन्छ । यस्तै गरी विसं २०८१ मा निक्षेपको वृद्धि २९ प्रतिशत रहँदा कर्जाको वृद्धि ११ प्रतिशतमा सीमित रहन गएको देखिन्छ ।

वैदेशिक व्यापारको अवस्थालाई अध्ययन गर्ने हो भने निर्यातको तुलनामा आयातको अंश निकै ठुलो छ । आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा निर्यातको अनुपात ११.४ प्रतिशत रहेको छ भने आयात ८८.६ प्रतिशत छ । रेमिट्यान्स वृद्धि, आयात व्यापारमा कमी साथै कर्जा लगानी वृद्धि कम भएको अवस्थाले गर्दा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेपको अंश बढ्दै गएको छ । आव २०८१/८२ को पहिलो सात महिनाको कुल सेवा आयात एक खर्ब ३६ अर्ब २७ करोडको तुलनामा १.४ प्रतिशतले कमी आएको छ ।

कर्जा- निक्षेप अनुपात कम हुँदा प्रभाव पर्ने पक्ष यस प्रकार छन् :

वित्तीय संस्थाको नाफामा कमी : बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको मुख्य आम्दानी भनेको कर्जाको लगानीबाट प्राप्त ब्याज आम्दानी हो । दोस्रो पक्ष भनेका विभिन्न किसिमका सेवा

शुल्क, कमिसन र चार्ज हुन् । जब लगानी नै न्यून भयो भने यी पक्षको प्रभाव सकारात्मक रहँदैन । एकातिर निक्षेपको ब्याज तिर्नुपर्ने र आम्दानी कम हुँदा समग्रतामा नाफामा कमी आउँछ । लागतमा वृद्धि : बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा रहने विभिन्न किसिमका निक्षेप जुन निश्चित प्रतिशत ब्याज दिने सर्तमा सङ्कलन गरिएको हुन्छ । त्यो फन्ड निष्क्रिय रूपमा रहन गयो भने थारो गाई पाल्नुसरह हुन्छ, जुन संस्थाका लागि हानिकारक बन्न जान्छ । निक्षेप भएन भने लगानी गर्ने अवसर आउँदा पनि लगानी गर्ने सकिँदैन, जसका लागि निक्षेप सङ्कलन गरी होल्ड गरेर बस्नुपर्ने हुन्छ । जतिखेर अवसर पाइन्छ त्यो बेला निक्षेप खोजेर लगानी गरौला भन्ने हुँदैन । लगानी गर्ने आशामा सङ्कलित निक्षेपको लागतले ‘कोस्ट अफ फन्ड’ उच्च भर्झहेको हुन्छ, जसले लागतमा वृद्धि हुन्छ ।

सरकारको राजस्वमा कमी : जब बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको आम्दानीसँगै नाफामा कमी आउँछ भने सरकारको राजस्व अन्तर्गत कर राजस्वबापत जम्मा हुने रकम कम हुन जान्छ । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको मुनाफाबाट जम्मा हुने कर रकम कुल राजस्वको ठुलो अंश रहने हुनाले नाफामा कमी भएकाले सो रकम सीमित हुन पुग्यो । लगानी कम हुँदा एलसी, टिआरमा कमी आउँछ, जसले आयात व्यापारबाट आउने भन्सार महसुलमा कमीसँगै सरकारको आम्दानी पनि कम हुन्छ ।

रोजगारीका अवसरमा कमी : समग्र अर्थतन्त्र चलायमान हुँदा व्यापार व्यवसाय, उद्यम सिर्जना हुने हुँदा, लगानीका क्षेत्र कमी हुन्छन् आउँछ भने उल्लिखित पक्षमा नकारात्मक प्रभाव पर्न जान्छ । जसले गर्दा रोजगारीका अवसर सिर्जना हुन सक्दैन थियो भने भर्झहेको रोजगारीबाट पनि हात धुनुपर्ने स्थिति आउन सक्छ । रोजगारीका पर्याप्त अवसर नहुँदा दिनहुँ हजारौं युवा कामका लागि बिदेसिएको तथ्याङ्कले देखाउँछ ।

लगानी असुरक्षित हुने सम्भावना : बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा जब रकम थुप्रिन थाल्छ त्यसको लागत पर्ने हुँदा लगानीका नाममा असुरक्षित लगानी हुने सम्भावना प्रबल रहन्छ । ब्याजको आसमा साँवासमेत दुब्ने परिस्थिति आयो भने वित्तीय संस्थाको भविष्य धरापमा पर्न सक्छ । अर्थतन्त्रमा समेत मन्दीको अवस्था बेला जथाभाबी लगानी गर्ने होइन कि पर्ख र हेरको अवस्था मानेर सुरक्षित लगानी तर्फ लाग्नु पर्छ ।

निष्क्रिय कर्जा दर बढ्ने सम्भावना : समग्र अर्थतन्त्रमा लगानीको अनुकूल वातावरण बन्न नसक्दा नयाँ सम्भावना देखिँदैन । भर्झहेको लगानीमा पनि नकारात्मक असर पर्न जाने भएकाले कर्जा खराब कर्जामा परिणत हुन सक्छ । अर्थतन्त्रमा आउने मन्दीले समग्र व्यावसायिक चक्रमा नकारात्मक असर रहने हुनाले पहिले गरिएका लगानी पनि सुरक्षित रहेको छ भन्ने आधार नहुन सक्छ, जसले निष्क्रिय कर्जाको दर बढ्न सक्छ ।

बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा समस्या : जब माथिका अवस्था सिर्जना हुन्छन् भने वित्तीय संस्थामा कति दिन घाटाको व्यापार गरेर रहने भन्ने प्रश्न चिह्न खडा हुन्छ । वित्तीय संस्थामा लगानी गर्ने लगानीकर्ताले प्रतिफल आशा गर्ने ठाउँ नरहेपछि विकल्प खोज्न थाल्छन् । जसले गर्दा मर्जर आकर्षित हुने सम्भावना रहन्छ ।

खर्च कटौतीको बाटा खोज्ने प्रयास : आम्दानी कम हुने लागत वृद्धि भर्झहने हो भने संस्थामा हुने ब्याजबाहेकका अन्य खर्च जस्तै कर्मचारी खर्च, कार्यालय सञ्चालन खर्च, अफिस भाडा, सवार िसाधनलगायतका खर्च कसरी कम गर्ने भन्ने तर्फ सोच्नुपर्ने हुन्छ । जसले गर्दा कर्मचारी कटौती, शाखाको सङ्कचन, सवारीसाधनको उपयोगमा कटौती, भाडा खर्च कम गर्न सानो क्षेत्रफलबाट सेवा दिने परिपाटी पनि अपनाउनुपर्ने हुन्छ ।

अनियमितता बढ्ने सम्भावना : पर्याप्त फन्डको व्यवस्था रहने तर लगानी गर्न

नसक्ने हो भने विभिन्न किसिमका नयाँ क्षेत्र पहिचान गरी लगानी बढाउने बहानामा वित्तीय संस्थामा अनियमितता सिर्जना हुन सक्छ । विभिन्न किसिमका प्रोडक्ट बनाएर लगानी गर्ने क्रममा पर्याप्त विश्लेषण गरी जोखिमको विश्लेषण गर्न सक्ने क्षमता कर्मचारीमा रहन सकेन भने-लागत लाभ विश्लेषण, प्रतिफल आउने सुनिश्चितता, धितो सुरक्षणको व्यवस्था तथा मूल्याङ्कन, कर्मचारीमा लगानी गर्ने विषयको जानकारी तथा विज्ञता भएन भने लगानीमा अनियमितता नआउला भन्न सकिँदैन ।

उल्लिखित विविध प्रकारका परिस्थितिले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थालाई प्रभावित त पाछै नै यसले समग्र अर्थतन्त्रमा समेत नकारात्मक प्रभाव पार्छ । वित्तीय संस्थामा सिडीको अनुपातलाई उपयुक्त मापदण्डभित्र राखी वित्तीय संस्थाको स्थिरतालाई कायम गर्नेतर्फ लाग्नु पर्छ ।

कर्जा निक्षेपको अनुपात निश्चित सीमासम्म रहन सकेन भने ‘कोस्ट अफ फन्ड’ बढी हुन गई संस्थाले घाटा बेहोर्नुपर्ने हुन्छ । वित्तीय संस्थामा हुने विभिन्न किसिमका खर्च कर्मचारी खर्च सञ्चालन खर्च, भौतिक तथा अभौतिक सम्पत्तिमा गरिने खर्च, ब्याज खर्चलगायतका ठुला प्रकृति खर्च जुन कम गर्न निकै कठिन पर्छ । यी खर्चलाई लगानीबाट प्राप्त प्रतिफल, सेवा शुल्क तथा कमिसन आदिले थेग्न पर्छ । सँगै नाफा आर्जन गरी लगानीकर्तालाई डिभिडेन्ट, कर्मचारीलाई बोनस, सरकारलाई कर उपलब्ध गराउन सक्षम हुनु पर्छ ।

यस्तो अवस्थामा निश्चित प्रकृतिका खर्चसम्म थेग्न सक्ने हुनुका लागि कम्तीमा निश्चित सीमासम्मको लगानी आवश्यक हुन्छ र त्योभन्दा माथिको लगानीबाट प्राप्त प्रतिफल मात्र नाफा रहने हुनाले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले सिडी रेसियोको व्यवस्थापन गर्न अति आवश्यक हुन्छ । सिडी रेसियोको व्यवस्थापन समयमा गर्न सक्नु पर्छ । सुरक्षित लगानी गरी सिडी रेसियोलाई समयमा उच्चतम मापदण्डसम्म पुर्‍याउनु नै सिडी रेसियो व्यवस्थापन हो ।

• रामप्रसाद आचार्य

विश्वका आणविक सम्पन्न तीन शक्तिशाली राष्ट्र चीन, रूस र भारतका नेताहरूले विश्वलाई नयाँ सन्देश दिनुभएको छ । पश्चिमी हेराइमा अनुदार मानिए पनि देश र जनताका लागि महत्वपूर्ण काम गर्नुभएका चीनका राष्ट्रपति सी चिनफिङ, रूसका राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिन र भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले एउटै मञ्चबाट विश्वव्यवस्था (ग्लोबल अर्डर) मा नयाँ समीकरण बनेको सन्देश प्रवाह गर्नुभएको हो । भूराजनीतिक विश्लेषकले पनि अमेरिकाका राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पको पेलानका कारण उहाँहरूबिच नयाँ समीकरण र सन्तुलन बनेको बताएका छन् ।

चीनको तियान्जिन सहरमा आइतबार र सोमबार सम्पन्न साझाई सहयोग सङ्गठन (एससिओ) को २५ औँ शिखर सम्मेलनमा सी, पुटिन र मोदीको भेटले विश्वलाई नयाँ सन्देश दिएको छ । अमेिकासँगको चिसो सम्बन्ध र दबाबबिच भारत, चीन र रूसको निकटता बढ्दै गएको छ । जसले पश्चिमी वर्चस्वमा चुनौती दिने ठानिएको छ । शिखर सम्मेलनलाई सम्बोधन गर्ने क्रममा राष्ट्रपति सीले भन्नुभयो, “हामीले प्रभुत्व र शक्ति राजनीतिको विरोधमा स्पष्ट रूपमा उभिन जारी राख्नु पर्छ । यथार्थपरक बहुपक्षीयतावादको अभ्यास गर्नु पर्छ र बहुध्रुवीय विश्वलाई बढावा दिन र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा अफ्र बढी प्रजातान्त्रिक बन्न एउटा खम्बाको रूपमा उभिनु पर्छ ।”

सम्मेलनमा चीनले ‘ग्लोबल गभर्नेन्स इनिशिएटिभ’ (जिजिआई) को प्रस्ताव अगाडि

सारेको छ । मानव सभ्यतामा समृद्ध बनाउन साभा भविष्यको चिन्तनलाई नयाँ शिराबाट अगाडि बढाइएको छ । राष्ट्रपति सीले सम्मेलनको आरम्भमै राख्नुभएको ‘ग्लोबल गभर्नेन्स इनिशिएटिभ’ (जिजिआई) प्रस्तावका सिद्धान्त विश्वको सुशासनका दिशामा दूरगामी प्रभाव पार्ने खालका छन् । जिजिआईका पाँच प्रमुख सिद्धान्तमा पहिलो सार्वभौमिक समानतामा अडिग रहनुपर्ने छ । दोस्रोले अन्तर्राष्ट्रिय कानुनी शासनको पालनालाई जोड दिएको छ । तेस्रो बहुपक्षीयताको अभ्यासको अग्रसरता छ । चौथो र पाँचौँ क्रमशः जनमुखी द्विष्टकोषणको वकालत र वास्तविक काममा केन्द्रित हुनुपर्ने सिद्धान्तले अहिलेको विश्वमा देखिएका धेरै खालका समस्याको सम्बोधन प्रयास गरेको छ ।

मूलतः तीन नेताको भेटलाई एसियाको युग सुरु भएको सन्देशका रूपमा पनि हेरिएको छ, जहाँ भारतले रूस र चीनसँगको सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिन थालेको छ । यति बेला विश्व शक्ति अमेिकासँग रूस र चीनको सम्बन्ध सहज छैन । राष्ट्रपति ट्रम्पको ‘कर युद्ध’ को मारमा पछिल्लो समय भारत पनि परेको छ । त्यसले भारत र अमेरिकाको सम्बन्धलाई चिसो बनाएको छ । रूसमाथिको प्रतिबन्ध, चीनसँगको प्रतिस्पर्धी व्यवहार र भारतमाथि लादिएको चर्को करका कारण अमेिकासँग तीन वटै देश प्रताडित छन् । त्यस परिस्थितिमा सी, पुटिन र मोदीको हार्दिकतासहितको मिलनले विश्व राजनीतिमा नयाँ हलचल ल्याइदिएको छ । अहिले अमेरिकाले नै भारतलाई धकेलेर चीनको नजिक पुर्‍याएको हो । अमेरिकाले चीनलाई कमजोर बनाउन जापान, भारत र अस्ट्रेलियालाई प्रयोग गर्दै आएको थियो ।

अमेरिकापछि दोस्रो विश्व आर्थिक शक्ति बनेको चीनले यो साता दुई महत्वपूर्ण

कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । चीनको राजधानी बेइजिङबाट १२० किलोमिटर दक्षिणपूर्वमा रहेको तटवर्ती सहर तियान्जिनमा आइतबार र सोमबार एससिओको शिखर सम्मेलन सम्पन्न गरेको छ । त्यसको पर्सिपल्ट बुधबार बेइजिङमा विशाल र भव्य सैन्य परेड कार्यक्रम गरेर विश्वको ध्यान आकर्षित गर्न सफल भएको छ ।

दुईदिने शिखर सम्मेलनले आगामी दशकका निमित विकासको रणनीति तय गरेको छ । सम्मेलनमा सङ्गठनका १० सदस्य-राष्ट्र, १४ संवाद साझेदार राष्ट्र र दुई पर्यवेक्षक राष्ट्र गरी २६ राष्ट्रका नेताहरूको सहभागिता थियो । त्यस्तै संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिव एंटोनियो गुटेर्रेसलगायत १० वटा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाका प्रतिनिधिको सहभागिताले सम्मेलनको गरिमा बढाएको थियो । यसलाई चीनले राष्ट्रप्रमुख, सरकारप्रमुख स्तरको स्तरीय कूटनीतिक अभ्यास मान्दै आएको छ ।

सन् २००१ मा चीन र छिमेकका पाँच वटा देश (रूस, कजाखस्तान, किर्गिजस्तान, ताजकिस्तान र उज्बेकिस्तान) मिलेर गठन गरिएको यस अन्तरसरकारी मञ्चमा हालैका वर्षमा आएर भारत, पाकिस्तान, इरान र बेलायस थपिएका छन् । संवाद साझेदार १४ वटा देशमा नेपाल, श्रीलङ्का, माल्दिस्, म्यानमार, कतार, साउदी अरेबिया, टर्कीलगायतका मुलुक पर्छन् । पर्यवेक्षकमा अफगानिस्तान र मञ्जोलिया छन् । एससिओ सुरुमा सामूहिक सुरक्षाको अवधारणामा आधारित थियो । पछि विस्तार भएर यसले आर्थिक र व्यापारिक क्षेत्रलाई पनि समेट्दै आयो । विश्वभरको कुल गार्हस्थ उत्पादनको एक चौथाई एससिओले ओगटेको छ । एससिओको यसपालिको आयोजना चीनमा पाँचौँ पटक हो । रूसका राष्ट्रपति पुटिन, भारतका प्रधानमन्त्री मोदी, इन्डोनेसियाका राष्ट्रपति प्रबोओ सुबियान्तो, मलेसियाका

प्रधानमन्त्री अनवर इब्राहिम, संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिव एंटोनियो गुटेर्रेसको सहभागिताले सम्मेलन बहुआयामिक बन्यो । एससिओ बहुपक्षीय मञ्च हो । तसर्थ यसले गरेका सम्पन्न गरेको छ । त्यसको पर्सिपल्ट बुधबार बेइजिङमा विशाल र भव्य सैन्य परेड गरी सैनिक शक्तिको प्रदर्शन गरेको छ । ८० वर्षअघि सफिएको दोस्रो विश्वयुद्धमा गुमेका सैनिक र गैरसैनिकको सम्झनास्वरूप तियानमेन चोकमा भव्य समारोह हुँदा राष्ट्रपति सी र आमन्त्रित सहभागी उपस्थित हुनुभयो । यस कार्यक्रमको विशेष आकर्षक भने रूसका राष्ट्रपति पुटिन र उत्तर कोरियाका नेता किम जोङ उनको सहभागिता रह्यो । सैन्यबल प्रदर्शनमा जनमुक्ति सेनाले तालिमप्राप्त सैनिकको परेड गराउनुका साथै परम्परागत हातहतियार तथा

आधुनिक युद्धकलामा प्रयोग हुने क्षेप्यास्त्र, युद्धक विमान, द्र्याङ्क, मानवविहीन गुप्तचरी संयन्त्र समावेश थिए । चीनको जनमुक्ति सेना २० लाख छ । अर्धसैनिक बल र जगेडा जोड्दा चीनलाई विश्वकै ठुलो आकारको सैन्यबल भएको देश हो । यसरी सामरिक शक्तिलाई अत्याधुनिक बनाएर पनि चीनको सेनाले यसको प्रयोग गर्न युद्धस्थल सिर्जना गरेको छैन । जुनसुकै समस्याको समाधान शान्तिपूर्ण तरिकाले हुनुपर्ने चीनको अडान छ । यसले परराष्ट्रनीति सञ्चालनमा पञ्चशीलको आधार कायमै राखेको छ । ती हुन्- सार्वभौमसत्ता र भौगोलिक अखण्डताको सम्मान, अनाक्रमण, आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप नगर्ने, समानता र आपसी लाभ र शान्तिपूर्ण सहअस्तित्व । यसलाई चीनले आत्मसात् गरेको छ ।

एक्ले पनि अमेरिकालाई टक्कर दिने क्षमता

भएको चीनसँग अहिले रूस र भारतको मिलनले थप महत्व राख्छ । भारत, चीन र रूसको सामूहिक उपस्थितिले सहकार्यको सम्भावनालाई अरू घनीभूत बनाएको छ । एससिओमा जोडिएका देश र संस्थाहरूले सङ्गठनप्रतिको एकत्वबद्धता यसपल्ट अफ्र मजबुत रूपमा प्रकट भएको छ । चीन र रूस त्यसै पनि एकअर्काका नजिक थिए त्यसमा हाल भारत जोडिन पुगेकाले विश्वशक्तिमा नयाँ समीकरण निर्माण भएको छ । यथार्थमा यस्तो समीकरण निर्माण गराउनमा अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पको योगदान परेको छ किनभने उहाँले आफ्नो दोस्रो कार्यकालको पहिलो छ महिनामै केही यस्ता नीति अपनाएर निर्णय गर्नुभयो, जुन यो नयाँ समीकरणका कारक भएका छन् । ट्रम्पले उक्साएको ‘व्यापार युद्ध’ समेतका कारण विश्व नै एक हदसम्म भयभित भएको छ ।

भारतका उत्पादित मालवस्तु र सेवा अमेरिका आयात गर्दा लाग्ने सीमाशुल्क (भन्सार) एकाएक बढाएर ५० प्रतिशत पुर्‍याउने काम भयो । जसले गर्दा दिल्ली वासिङ्गटनसँग स्वतः चिढिएको छ । केही वर्षयता निकट रहँदै आएको भारत-अमेरिकी कूटनीतिक सम्बन्ध एकाएक विकट हुन पुगेको छ । अमेरिकाले भारतलाई रूससँग खनिज तेल खरिद गरेको विषय अगाडि सारेर आपत्ति जनायो, दण्डित गर्ने मनसुबा देखायो । भारतका परराष्ट्रमन्त्री एस जयशङ्करले त्यस्ता आरोपको सिधा प्रतिवाद गर्दै भारतले आफ्नो राष्ट्रिय हितमा काम गरेको हो भनी बचाउ गर्नुभयो । यस्तो स्थितिमा भारतको दीर्घकालीन हित के कताबाट हुन सक्छ भनेर त्यहाँको संस्थापनले विकल्प खोज्नु स्वाभाविक हो । भारतलाई दोब्बर कर लगाएपछि प्रधानमन्त्री मोदीले आत्मनिर्भर

❖ बाँकी तेश्रो पृष्ठमा

Pratidin National Daily

प्रतिदिन

तपाईं जहाँ भएपनि

प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

लभइन गर्नुहोस्

www.pratidindaily.com

	आज सुन्दर पहिरनले व्यक्तित्वमा निखार ल्याउनेछ । जोशजगिर र हिम्मत पनि	
	कला र गलाको प्रभाव बढ्नेछ । वैदेशिक कार्य पनि अधि बढ्नेछ ।	
	सामाजिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ । गरैका कामबाट धेरैलाई फाइदा पुग्न सक्	